ÁRSSKÝRSLA 2022

Heimili og skóli
Landssamtök foreldra

Aðalfundur Heimilis og skóla - landssamtaka foreldra haldinn 25. maí 2023 í þjónustumiðstöð Heimilis og skóla, Skeifunni 19, 108 Reykjavík.

Útgefandi: Heimili og skóli - landssamtök foreldra
Skeifunni 19, 4. hæð
108 Reykjavík

Ritstjórn: Arnar Ævarsson
Umbrot og hönnun: Eyrún Eva Haraldsdóttir
Ábyrgðarmaður: Þorvar Hafsteinsson
Prentun: Litlaprent

EFNISYFIRLIT

INNGANGUR 6

1. STJÓRN OG STARFSMENN HEIMILIS OG SKÓLA 7

1.1. Stjórn 7
1.2. Stjórnarfundir 7
1.3. Starfsmenn 7

2. STARFSEMI 8

2.1. Húsnæði 8
2.2. Félagsmenn 8
2.3. Samstarfssamningar 8

3. HELSTU VERKEFNI 8

3.1. Ráðgjöf og upplýsingar 8
3.1.1.Tölfræði 8
3.2. Þjónusta við skólasamfélagið 10
3.3. Fulltrúaráð og svæðasamtök 11
3.4. Foreldraverðlaun Heimilis og skóla 11
3.5. Starfskynning 13
3.6. Lyklar að lífinu - Dale Carnegie 13
3.7. Dagur gegn einelti 13
3.8. Fræðslusamningar við sveitarfélög 14
3.9. Samtal við vettvang - ferð um landið 14

EFNISYFIRLIT

4. SAFT 14

4.1. Aðgerðaráætlun um örugga netnotkun 14
4.2. SAFT verkefnið á Íslandi 14
4.3. Framkvæmd verkefnisins 15
4.4. Fræðsluerindi 15
4.5. Vefsíður og samfélagsmiðlar 15
4.6. Alþjóðlegi netöryggisdagurinn 15
4.7. Ábendingahnappur 15
4.8. TUMI - tengslanet um miðlalæsi 15
4.9. Menntaflétta um stafræna borgaravitund 15
4.10. Ungmennaráð SAFT 16
4.11. Stafræn borgaravitund - kennarakönnun 16
4.12. Stafrænir foreldrafundir 16
4.13. Snjallvagninn - stafræn borgaravitund barna 16
4.14. Eldri kennir yngri - Jafningjafræðsla 16

5. ÚTGEFIÐ EFNI, DREIFING OG MIÐLAR 16

5.1. Foreldrasáttmáli, handbækur og bæklingar 16
5.2. Netsáttmáli 16
5.3. Læsissáttmáli 16
5.4. Tímarit Heimilis og skóla 17
5.5. Hlaðvarp Heimilis og skóla / SAFT 17
5.6. Heimasíða og samfélagsmiðlar 17

6. SAMSTARF INNANLANDS 17

6.1. Samantekt vinnuhópa og nefnda 17

7. ERLENT SAMSTARF 18

7.1. NOKO - Nordisk Komitté 18
7.2. NABO - Norrænt samstarf gegn einelti 18
7.3. Samstarfsverkefni - Pólland 19

8. LOKAORÐ 20

VIÐAUKI: LÖG HEIMILIS OG SKÓLA - LANDSSAMTAKA FORELDRA 21

INNGANGUR

Tilgangur Heimilis og skóla – landssamtaka foreldra er að styrkja foreldra í uppeldishlutverki sínu og veita þeim stuðning og hvatningu til virkrar þátttöku í skólasamfélaginu á öllum skólastigum. Samtökin eru frjáls félagasamtök sem starfa óháð stjórnmálaflokkum og trúfélögum. Einstaklingar eru félagar í Heimili og skóla en einnig foreldrafélög, foreldraráð og skólaráð sem og leik-, grunn- og framhaldsskólar. Með stuðningi félagsmanna og mennta- og barnamálaráðuneyti hefur tekist að byggja upp þjónustu við skólasamfélagið, foreldra og félög þeirra á landsvísu.

Samtökin eru umsjónaraðili SAFT (samfélag, fjölskylda og tækni) sem er samstarfsverkefni um jákvæða og örugga net- og miðlanotkun barna og ungmenna á Íslandi. Verkefnið hefur verið styrkt af Evrópusambandinu og íslenskum stjórnvöldum en árið 2022 var það fjármagnað af mennta- og barnamálaráðuneytinu. SAFT er í samstarfi við önnur Evrópulönd í gegnum INSAFE-netverkið og deilir með þeim upplýsingum, aðferðafræði og þekkingu.

Heimili og skóli eiga í víðtæku samstarfi við ýmsa aðila um uppeldi, forvarnir, velferð og menntun. Helstu verkefni samtakanna felast í útgáfu, ráðgjöf og fræðslu til foreldra, skóla og annarra sem vinna með börnum og ungmennum, ásamt því að vera málsvari foreldra á opinberum vettvangi og taka virkan þátt í samfélagslegri umræðu. Einnig er boðið upp á fræðslu fyrir nemendur um jákvæða miðlanotkun og netöryggi.

Þessi skýrsla nær yfir starfstímabilið janúar til og með desember 2022 og fjallar um helstu þætti í starfsemi samtakanna.

1. STJÓRN OG STARFSMENN HEIMILIS OG SKÓLA

1.1. STJÓRN

Á aðalfundi var kosið að þessu sinni um fjögur sæti í stjórn auk þess sem komið var að formannsskiptum og var Þorvar Hafsteinsson einn í framboði til formanns og því sjálfkjörinn. Auk þess var varamaður kosinn í stjórn til eins árs samkvæmt lögum samtakanna. Samkvæmt lögum samtakanna þá hefði átt að kjósa um þrjú föst sæti til tveggja ára, en þar sem aðili varð að draga sig úr stjórn þá var kosið auk þess um sæti til eins árs. Í framboði voru fimm einstaklingar um fjögur sæti auk sæti varamanns. Kosningu til tveggja ára setu í stjórn hlutu Alma Björk Ásþórsdóttir, Elín María Jónsdóttir og Jóhann Gunnarsson. Karen Ösp Einarsdóttir var kosin til eins árs. Salka Hauksdóttir var kosin varamaður í stjórn til eins árs.

Stjórn samtakanna skipa eftirfarandi:

Þorvar Hafsteinsson, formaður – Kópavogi
Alma Björk Ástþórsdóttir, varaformaður – Garðabæ
Daníel Sigurður Eðvaldsson – SAMTAKA - Akureyri
Elín María Jónsdóttir, Mosfellsbæ
Jóhann Gunnarsson - Akureyri
Karen Ösp Einarsdóttir, Reykjavík
Lena Viderö – Reykjavík
Salka Hauksdóttir, Reykjavík, Varamaður

Kjörnir skoðunarmenn eru Hilmar Ingimundarson og Hlíf Böðvarsdóttir.

1.2. STJÓRNARFUNDIR

Haldnir voru 10 stjórnarfundir á starfsárinu 2022.

1.3. STARFSMENN

Starfsmenn Heimilis og skóla hafa víðtæka reynslu og menntun í uppeldis- og menntunarfræði, kennslufræði, náms- og starfsráðgjöf, sálfræði, aðferðafræði, mannauðsstjórnun og alþjóðasamskiptum.

Starfsmenn samtakanna árið 2022 voru:

Arnar Ævarsson, framkvæmdastjóri
Guðberg K. Jónsson, verkefnastjóri SAFT
Bryndís Jónsdóttir, sérfræðingur
Eyrún Eva Haraldsdóttir, sérfræðingur
Hildur Halldórsdóttir, sérfræðingur
Sigurður Sigurðsson, sérfræðingur

STARFSMENN HEIMILIS OG SKÓLA 2022

ARNAR ÆVARSSON
framkvæmdastjóri

GUÐBERG K. JÓNSSON
verkefnastjóri SAFT

BRYNDÍS JÓNSDÓTTIR
sérfræðingur

SIGURÐUR SIGURÐSSON
sérfræðingur

HILDUR HALLDÓRSDÓTTIR
sérfræðingur

EYRÚN EVA HARALDSDÓTTIR
sérfræðingur

2. STARFSEMI

2.1. HÚSNÆÐI

Samtökin ráku þjónustumiðstöð á Laugavegi 176, 4. hæð árið 2022. Húsnæðið var leigt af Reitum, fasteignafélagi. Foreldrar og aðrir geta sótt ýmsa þjónustu, svo sem ráðgjöf, fræðsluefni og upplýsingar til samtakanna í þjónustumiðstöðina. Þar er einnig fundaraðstaða. Reitir hafa stutt samtökin með hagstæðri leigu í gegnum árin sem er ómetanlegt og þakkar Heimili og skóli stuðninginn.

2.2. FÉLAGSMENN

Félagsmenn eru einkum foreldrar og forráðamenn barna á skólaaldri sem og foreldrafélög auk leik-, grunn- og framhaldsskóla. Árið 2022 greiddu alls 2.998 einstaklingar félagsgjald hjá Heimili og skóla og 111 skólar/foreldrafélög. Fjögur sveitarfélög greiða félagsgjald fyrir alla sína skóla og fá því afslátt af félagsgjöldum og sérkjör á aðkeyptri þjónustu. Þau eru: Akureyri, Garðabær og Kópavogur og Fjarðabyggð. Fjöldi einstaklinga sem félagsmanna hefur aukist um 33% á milli ára en samtökin lækkuðu félagsgjaldið um rúmlega 40% frá 2021. Góð aukning hefur verið á skólum/foreldrafélögum sem félagsmönnum s.l. 2 ár. Á milli 2020-21 tæplega þrefaldaðist fjöldinn, úr 24 skólum/foreldrafélögum í 70 sem gerðust félagar. Á milli 2021-22 var aukning eða úr 70 í 111 sem þýðir 58% aukning á félögum úr þessum hópi.

2.3. SAMSTARFSSAMNINGAR

Samstarfssamningur til fimm ára við mennta- og menningarmálaráðuneytið var undirritaður í Norðlingaskóla 3. febrúar 2020 og gildir frá 1. janúar 2020 til 31. desember 2024. Samningurinn felur í sér fjárframlag til að efla samstarf heimila og skóla í landinu sem og að sinna ákveðnum verkefnum sem tilgreind eru í samningi. Samningurinn er mjög mikilvæg stoð til að tryggja rekstur samtakanna og öflugt samstarf við menntayfirvöld í landinu. Samningur til lengri tíma stuðlar að stöðugleika í rekstri og öflugra og skilvirkara starfi samtakanna.

Heimili og skóli – landssamtök foreldra, hafa rekið vakningarátak um örugga netnotkun á Íslandi síðan í október 2004 og hefur frá upphafi gengið undir nafninu Samfélag, fjölskylda og tækni, skammstafað SAFT. Verkefnið hefur verið styrkt af ESB en ekki fékkst styrkur árið 2022 og var verkefnið fjármagnað af mennta- og barnamálaráðuneytinu fyrir árið 2022.

3. HELSTU VERKEFNI

3.1. RÁÐGJÖF OG UPPLÝSINGAR

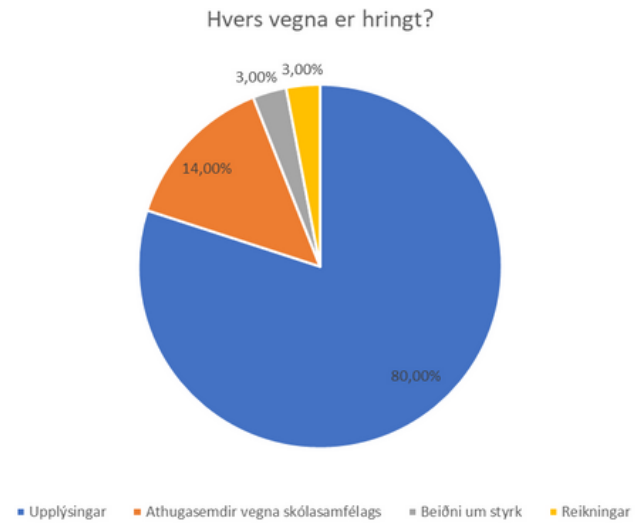
Leitað er til þjónustumiðstöðvar Heimilis og skóla eftir upplýsingum, ráðgjöf og stuðningi af foreldrum, skólastjórnendum, kennurum og öðrum hagaðilum skólamála. Fjölmiðlar leita einnig talsvert til samtakanna um ýmis mál er koma að foreldrastarfi, skólamálum og almennri velferð barna.

Heimili og skóli bjóða upp á fjölbreytta fræðslu fyrir börn, foreldra og starfsmenn skóla og var talsverð eftirspurn eftir þeirri þjónustu á árinu 2022. Í ljósi aðstæðna undanfarin ár þá hefur verið aukið við framboð hvað varðar rafræn erindi, kynningar og fræðslumyndbönd og hefur það tekist vel og þar með aukið aðgengi ólíkra hópa að þjónustu okkar. Starfsfólk samtakanna hefur verið skapandi við að finna nýjar lausnir, leiðir og efni til að koma til móts við félagsmenn og aðra hagaðila og hefur því verið vel tekið.

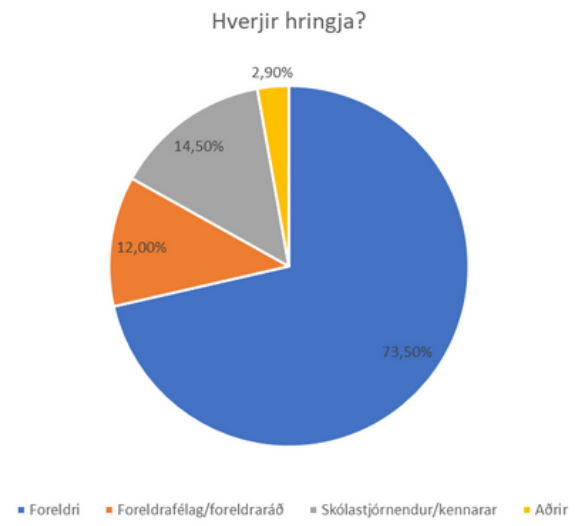
3.1.1. TÖLFRÆÐI

Haldið er utan um ráðgjöf Heimilis og skóla með ráðgjafarforriti frá Lausn hugbúnaði. Þar eru einkum skráð símtöl en einnig önnur ráðgjöf s.s. með tölvupósti og samfélagsmiðlum.

Þegar eðli fyrirspurna er tekið saman er langoftast haft samband til að fá upplýsingar (80%) en því næst koma athugasemdir vegna skólasamfélags (14%). Svo kemur beiðni um styrk eða kynningu (3%) og fyrirspurnir um félagatal eða reikninga (3%), sjá mynd 1.

MYND 1. - HVERS VEGNA ER HRINGT

MYND 2. - HVERJIR HRINGJA

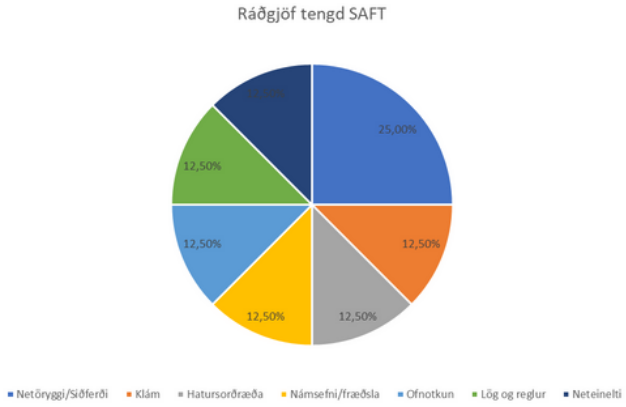
Ráðgjöfin árið 2022 fór langoftast fram í gegnum síma (93,3%). Oftast er hringt í tengslum við grunnskólastigið og því næst kemur leikskólastigið og loks framhaldsskólinn. Þegar kemur að námi er oftast hringt vegna vinnuaðstæðna nemenda (37%) og fyrirspurnir um lög eða reglugerðir (27%). Svo koma flokkarnir kennsla (18%) og samskipti við sveitafélögin (18%)

Þegar kemur að líðan nemenda er oftast hringt vegna eineltis (36%) og því næst vegna velferð nemenda (17%). Þar á eftir kemur félagsleg einangrun (14%) ásamt kvíða (14%). Aðrir þættir eru rúmlega 19% sem eru hegðun, ADHD, sorg og þunglyndi, félagsleg einangrun og nemendavernd. Oft skarast flokkunin þar sem sama mál getur fallið undir nokkra flokka.

Þegar ráðgjöfin tengdist skólanum var oftast rætt um samskipti (39%) og aðbúnað, öryggi og umhverfi (33%). Þar á eftir komu persónuvernd (22%) og frímínútur (6%).

Yfirleitt eru það foreldrar sem leita ráðgjafar (73,5%). Því næst koma aðilar úr skólasamfélaginu en aukning hefur verið á að kennarar og skólastjórnendur leiti til samtakana og voru tæplega 14,5% af þeim sem leituðu til samtakana árið 2022. Foreldrafélög/foreldraráð voru rúmlega 12%, Sjá mynd 2.

Foreldrafélög og foreldrasamtök spurðu oftast um réttindi og skyldur (18,2%) og óskuðu eftir ráðgjöf og handleiðslu með skipulag (45,5%). Í 27,2% tilvika var óskað eftir fræðslu/fyrirlestrum og síðan spurt um aðkomu að stjórnsýslu (9,1%)".

MYND 3. - RÁÐGJÖF TENGD NETÖRYGGI

Hluti ráðgjafarinnar tengist netnotkun og fellur undir SAFT verkefnið: Samfélag, fjölskylda og tækni. Tegund ráðgjafar skiptist nokkuð jafnt yfir viðfangasefni. Oftast var hringt vegna netöryggi/siðferði (25%) en einnig var hringt vegna neteineltis, hatursorðræðu, ósk um námsefni, ofnotkun, lög og reglu, netöryggi og kláms svo dæmi séu tekin. Sjá mynd 3.

3.2. ÞJÓNUSTA VIÐ SKÓLASAMFÉLAGIÐ

Styðjandi gagnkvæmt samstarf heimila og skóla er gríðarlega mikilvægt og hefur fjölþætt jákvæð áhrif á nám og velferð barna og unglinga. Árin 2020-21 reyndi sannarlega á alla þætti þjóðfélagsins og upplýsingaflæði milli heimila og skóla var gríðarlega mikilvægt í fordæmalausum og krefjandi aðstæðum. Heimsfaraldur hafði einnig áhrif í upphafi árs 2022 en svo fór starfið að fara í samt far á ný. Þrátt fyrir erfiðar áskoranir þá var þetta líka tækifæri til nýsköpunar og endurskoðunar á fyrri leiðum í samskiptum og upplýsingagjöf á milli heimila og skóla. Það hefur verið veruleg áskorun í ljósi aðstæðna fyrir foreldra að sinna foreldra- og bekkjarstarfi. Það mátti sjá að eftir rúmlega tveggja ára heimsfaraldur hefur foreldrastarf verulega látið á sjá enda aðgengi foreldra að skólum lengi vel lítið sem ekkert og því verulega dregið úr virkni foreldrastarfs. Það er mikilvægt að allir hagaðilar eru meðvitaðir og hafi þekkingu á þeim jákvæðu áhrifum sem öflugt foreldrastarf leiðir af sér.

Heimili og skóli hafa sinnt hlutverki sínu vel á þessum sérkennilegu tímum og tekið virkan þátt og sýnt frumkvæði í öllu samstarfi og samtali með menntayfirvöldum, öðrum hagaðilum sem og í fjölmiðlum með greinaskrifum og viðtölum. Fundað er reglulega með fjölbreyttum samráðshópum um skólahald og velferð barna og ungmenna, markviss upplýsingagjöf og samtal við fulltrúa foreldra og aðra hagsmunaaðila. Starfsmenn og stjórn Heimilis og skóla sitja í fjölda samstarfshópa bæði hérlendis og erlendis auk vinnuhópa á vegum stjórnvalda. Á árinu 2022 vorum við í virku samstarfi og með setu í á annan tug samstarfs- og vinnuhópum hérlendis sem erlendis. Hlutverk og tengslanet Heimilis og skóla liggur víða sem er mikilvægt og á það bæði við um foreldastarf sem og netöryggismál tengt SAFT verkefnum.

Ljóst er að hlutverk samtaka líkt og Heimili og skóla hefur sjaldan verið mikilvægara en nú á tímum og það liggja tækifæri við að stuðla enn frekar að farsæld barna og ungmenna með virku samstarfi heimila og skóla. Það var í lok árs 2022 sem unnið var að drögum að viðaukasamning við mennta- og barnamálaráðuneytið með það að markmiði að endurreisa foreldrastarf um allt land í þágu farsældar barna. Gengið var frá viðamiklum samningi vegna þess verkefnis í upphafi árs 2023.

Samtökin bjóða upp á fræðslu, fyrirlestra og námsefni fyrir leik-, grunn- og framhaldsskóla og má í raun segja að stærsti hluti starfsins sé í eðli sínu forvarnafræðsla. Boðið er m.a. upp á fræðslu um: foreldrastarf, bekkjarstarf, leiðir foreldra til áhrifa, foreldrasáttmála, læsissáttmála, einelti og vináttufærni og fjölbreytt námskeið/fræðslu s.s. fyrir bekkjarfulltrúa, stjórnir foreldrafélaga. Einnig eru samtökin með fjölþætt SAFT námskeið um örugga og bætta netnotkun barna og unglinga fyrir börn og foreldra ásamt fræðslu í samstarfi við sérfræðinga um brýn málefni hvers tíma.

Fjöldi fyrirlestra og fræðsluerinda til foreldra, skóla og nemenda voru um 140 árið 2022 og varð algjör sprenging í eftirspurn eftir fræðslu á haustmánuðum 2022. Það var ljóst að uppsöfnuð þörf var veruleg og eftirspurn fer stöðugt vaxandi og mikil þörf á að auka við fræðslu til foreldra og nemenda sem og stuðning við skólasamfélagið. Fræðslusamningur við Fjarðabyggð var endurnýjaður og Hafnarfjörður gekk einnig frá samning um SAFT fræðslu og viðræður verið við önnur sveitarfélög með gerð slíkra samninga. Með gerð fræðslusamninga sveitarfélaga við Heimili og skóla er ákveðin grunnfræðsla tryggð fyrir foreldra barna í leik- og grunnskóla, foreldrafræðslu og SAFT fræðslu fyrir nemendur í öllum skólum sveitafélagsins. Með þessari nálgun við skipulag fræðslu þá tryggjum við að allir fái fræðslu innan sveitafélagsins en ekki að einstaka frumkvæði stýri för.

Eitt meginmarkmið Heimili og skóli er að efla og styrkja foreldra til þátttöku í foreldrasamstarfi, aðkomu að stefnumótun í skólastarfi. Efla og koma á fót svæðasamtökum foreldrafélaga til að auka samstarf og upplýsingaflæði.

Markmið þessa grasrótarstarfs er að styðja við starf skóla- og foreldraráða og foreldrafélaga, koma á tengslum milli landshluta og skapa foreldrum þannig breiðan samstarfsvettvang og virkja þau til áhrifa í skólastarfi.

Árlega er uppfærður hjá samtökunum netfangalisti/tengslanet þar sem finna má meðal annars fulltrúa í foreldraráðum, skólaráðum og foreldrafélögum í skólum landsins sem og annarra hagaðila.

3.3. FULLTRÚARÁÐ OG SVÆÐASAMTÖK

Fulltrúaráð Heimilis og skóla er skipað fulltrúum frá svæðasamtökum foreldra af öllu landinu. Svæðasamtök foreldra sem eru aðilar að samtökunum tilnefna fulltrúa til setu í fulltrúaráði samtakanna. Fulltrúi SAMTAKA á Akureyri, Daníel Sigurður Eðvaldsson, er nú fulltrúi fulltrúaráðs í stjórn.

Svæðasamtök foreldra starfa víða um land en það starf þarf að styrkja frekar og verður lagst í að stofna svæðasamtök allt í kringum landið. Svæðasamtökin eru samstarfsvettvangur foreldraráða og foreldrafélaga um allt land og mikilvægur vettvangur fyrir foreldrastarf og um leið styðjandi við skólastarf. Mikilvægt er að foreldrar hafi þennan vettvang til að miðla og vekja athygli á því sem betur má fara og bætt getur líðan barna og námsárangur en einnig til að styrkja gott foreldrastarf um allt land.

Rannsóknir sýna að samstarf heimila og skóla leiðir til betra skólastarfs og því er mikilvægi foreldrafélaga verulegt og ekki síst nú vegna áhrifa eftir heimsfaraldur. Samtal við stjórnvöld var vel virkt á árinu sem og vettvang um allt land og eftir það samtal var ákveðið að setja af stað sérstakt átak til að endurreisa foreldrastarf árið 2023. Í þessu verkefni verður einnig lögð sérstök áhersla að koma á svæðasamtökum um allt land sem og að efla fulltrúaráðið til muna. Haldinn var netfundur með fulltrúaráðinu en ekki náðist að boða á staðfund þetta árið og bíður hann til hausts.

3.4. FORELDRAVERÐLAUN HEIMILIS OG SKÓLA

Foreldraverðlaun Heimilis og skóla voru afhent í 27. sinn við hátíðlega athöfn í Safnahúsinu við Hverfisgötu 19. maí 2022. Ásmundur Einar Daðason mennta- og barnamálaráðherra ásamt Elizu Reid forsetafrú, ávörpuðu samkomuna og afhentu verðlaunin. Í ár hlaut Waldorfskólinn í Lækjarbotnum Foreldraverðlaun Heimilis og skóla fyrir verkefnið ,,Vinnudagar Lækjarbotna og gróðursetning plantna á skólasetningu“. Einnig var Hlín Magnúsdóttir útnefnd Dugnaðarforkur Heimilis og skóla 2022. Sérstök dómnefnd fór yfir allar tilnefningar líkt og vant er og valdi verðlaunahafa.

Waldorfskólinn í Lækjarbotnum er einkarekinn skóli sem fer eftir uppeldisfræði Rudolf Steiners. Á hverju ári við skólasetningu skólans leggur skólinn til trjáplöntur sem eru gróðursettar af nemendum og foreldrum. Þannig hefur skólasamfélagið í Lækjarbotnum grætt upp Lækjarbotnaland í rúm 30 ár og sýnt hverjum nemanda og foreldri að allt skiptir máli þegar græða á upp landið.

Dugnaðarforkur Heimilis og skóla árið 2022 er Hlín Magnúsdóttir, deildarstjóri sérkennslu í Helgafellsskóla, leik- og grunnskóla. Hlín heldur úti námssamfélaginu ,,Fjölbreyttar kennsluaðferðir” fyrir fjöruga krakka, sem samanstendur af vefsíðu, facebook-síðu og instagram-reikningi. Á þessum miðlum dreifir Hlín öllu því námsefni sem hún býr til sjálf. Góðu, ígrunduðu, áhugaverðu, einföldu, aðgengilegu, skemmtilegu, litríku og grípandi námsefni.

WALDORFSKÓLINN TEKUR VIÐ FORELDRAVERÐLAUNUNUM 2022

Við óskum vinningshöfum innilega til hamingju og þökkum kærlega þeirra starf í þágu skólasamfélagsins. Mikilvægt er að vekja athygli á því sem vel er gert í okkar samfélagi og ekki hvað síst nú þegar við þurfum að fást við ýmsar áskoranir. Saman áorkum við miklu meiru en sundruð og Foreldraverðlaunin minna okkur á hverju samtakamátturinn fær skilað.

Sú hefð hefur skapast í gegnum árin að fulltrúar Heimilis og skóla ásamt fulltrúum ráðuneytis menntamála og menntamálaráðherra hafa farið í heimsókn til verðlaunahafa að ári liðnu. Svo var einnig í ár og var Waldorfskólinn að Lækjarbotnum heimsóttur 12. maí s.l.

Í dómnefnd árið 2022 sátu:

Eydís Heiða Njarðardóttir, formaður dómnefndar, Heimili og skóli
Magnús Þór Jónsson, Kennarasamband Íslands
Guðni R. Björnsson, forvarnaráðgjafi, Funi
Ingibjörg Guðmundsdóttir, Embætti landlæknis
Ragnheiður Bóasdóttir, mennta- og menningarmálaráðuneyti
Stefanía Sörheller, Reykjavíkurborg
Þóroddur Helgason, fræðslustjóri í Fjarðabyggð

Samtökin þakka dómnefnd vel unnin störf.

Einnig þökkum við IKEA fyrir að styðja við Foreldraverðlaunin árið 2022.

HEIMSÓKN TIL VERÐLAUNAHAFA FORELDRAVERÐLAUNANNA 2022

FRÁ FORELDRAVERÐLAUNUM 2022

3.5. STARFSKYNNING

Heimili og skóli hafa í gegnum tíðina tekið á móti háskólanemum í starfskynningu og komu nemar í uppeldis- og menntunarfræði í heimsókn á skrifstofuna og fengu kynningu á samtökunum. Ásamt þeim komu einnig erlendir hópar í heimsókn.

3.6. LYKLAR AÐ LÍFINU – HEIMILI OG SKÓLI OG DALE CARNEGIE

Heimili og skóli í samstarfi við Dale Carnegie unnu að gerð verkefnis sem bar nafnið „Lyklar að lífinu“ og var hugsað fyrir efri bekki grunnskóla og nemendur í framhaldsskóla. Meginmarkmiðið var að efla vitund, færni og þekkingu á meðal unglinga og ungs fólks um líðan og áhrif ytra umhverfis á líðan þ.m.t. samfélagsmiðla, sem og var fjallað um leiðir til að vinna með áfram til sjálfstyrkingar. Frekari vinnu við verkefnið var frestað a.m.k. tímabundið vegna fjölda verkefna hjá samtökunum en það var prufukeyrt í einum skóla og tókst vel og upplifun nemenda var jákvæð, skv. spurningalista.

3.7. DAGUR GEGN EINELTI

VERÐLAUNAHAFI HVATNINGARVERÐLAUNA Á DEGI GEGN EINELTI 2022, ÍRIS HRUND HAUKSDÓTTIR.

Dagur gegn einelti var 8. nóvember, en hann var haldinn hátíðlegur í fyrsta skipti hér á landi 8. nóvember árið 2011 og hefur síðan verið haldinn fyrsta virka dag kringum þá dagsetningu. Markmiðið með Degi gegn gegn einelti er m.a. að efna til umræðu, fræðslu og viðburða til að vinna gegn einelti, hvetja til jákvæðra samskipta og efla vináttu. Heimili og skóli hafa umsjón með dagskrá Dags gegn einelti í samstarfi við Menntamálastofnun.

Hefð er fyrir því að á þessum degi séu veitt hvatningarverðlaun, einstaklingi eða verkefni sem hefur að markmiði að vinna gegn einelti og styðja við jákvæð samskipti. Skólar og foreldrafélög eru einnig hvött til að standa fyrir verkefnum eða gera eitthvað táknrænt sem hvetur til jákvæðra samskipta.

Eliza Reid forsetafrú Íslands, og Ásmundur Einar Daðason mennta- og barnamálaráðherra veittu hvatningarverðlaun á Degi gegn einelti við hátíðlega athöfn í Helgafellsskóla í Mosfellsbæ þann 8. nóvember. Fagráð gegn einelti hjá Menntamálastofnun valdi verðlaunahafa úr innsendum tilnefningum og fyrir valinu varð Íris Hrund Hauksdóttir náms- og starfsráðgjafi í Hólabrekkuskóla. Í tilnefningu segir að Íris Hrund Hauksdóttir er faglegur leiðtogi innan skólans sem vinnur markvisst að vellíðan, gleði og velferð allra nemenda. Hún hefur einstakt lag á að ná til nemenda á faglegan og lágstemmdan hátt. Markviss forvarnarvinna sem byggir upp ánægða og sjálförugga nemendur hefur verið hennar megin viðfangsefni og hún vinnur leynt og ljóst í anda farsældarlaganna þar sem áherslan er ávallt lögð á velferð barna. Heimili og skóli óska Írisi Hrund innilega til hamingju með verðskuldaða viðurkenningu og þakkar þeim sem komu að athöfninni fyrir sitt framlag.

Þorvar Hafsteinsson formaður Heimilis og skóla og Sigrún Garcia Thorarensen formaður fagráðs gegn einelti ávörpuðu samkomuna auk Elizu Reid forsetafrú og Ásmundi Einari Daðasyni mennta- og barnamálaráðherra og verðlaunahafans. Nemendur Helgafellsskóla settu einnig skemmtilegan svip á dagskrána með skemmtilegum atriðum.

TÓNLISTARATRIÐI NEMENDA HELGAFELLSKÓLA Á DEGI GEGN EINELTI

3.8. FRÆÐSLUSAMNINGAR VIÐ SVEITARFÉLÖG

Það er markmið Heimili og skóla að koma á fleiri fræðslusamningum á við sveitarfélög en það tryggir ákveðinn jöfnuð á þjónustu við foreldra, nemendur innan hvers sveitarfélags. Samningur Heimilis og skóla, Fjarðabyggðar og Fjarðaforeldra er þess efnis að fagaðilar frá Heimili og skóla koma árlega með fræðslu til skólasamfélagsins í Fjarðabyggð. Áherslan er fyrst í stað lögð á SAFT fræðslu, þ.e. jákvæða og örugga netnotkun barna og unglinga ásamt fræðslu til bekkjarfulltrúa og foreldrafélaga í leik- og grunnskólum sveitarfélagsins. Það er markmið þessara samninga að efla og styrkja börn, ýta undir að þau blómstri í og utan skóla á fjölbreyttan hátt. Til þess að ná því markmiði er samstarfið og samheldnin mikilvæg, að allir gangi í takt, að heilbrigð og hvetjandi samræða eigi sér stað og nægt svigrúm sé fyrir gleði og umburðarlyndi.

Samstarfssamningur við Hafnarfjörð um SAFT fræðslu til allra grunnskóla í Hafnarfirði var undirritaður í nóvember auk þess sem farið var að vinna að samskonar samningi varðandi fræðslu til foreldra, bekkjarfulltrúafræðslu og fyrir stjórn foreldrafélaga í sveitarfélaginu. Virkar umræður hafa verið við önnur sveitarfélag um viðlíka samninga og hafa undirtektir verið jákvæðar.

3.9. SAMTAL VIÐ VETTVANG – FERÐ UM LANDIÐ

Farið var í einskonar kynningarferð um norður- og austurland s.l. haust til að eiga samtal við foreldra, skólastjórnendur og fræðslustjóra um foreldrastarf, netöryggismál og samstarf heimila og skóla. Fundað var með Norðurþingi, Akureyri, Dalvík, Múlaþingi og Fjarðabyggð í þessari ferð.

Markmiðið með ferðinni var að tengja starf Heimilis og skóla betur við landsbyggðina, heyra hver staðan er hjá þeim og að kynna fyrir þeim hugmynd að samstarfssamningi líkt og gert var við Fjarðabyggð og Hafnarfjörð og hefur gefist vel.

4. SAFT

4.1. AÐGERÐARÁÆTLUN UM ÖRUGGA NETNOTKUN

Frá árinu 1999 rak Evrópusambandið aðgerðaáætlun um örugga netnotkun sem kallaðist Safer Internet Action Plan, þeirri áætlun lauk árið 2014. Verkefnin voru færð yfir á nýja samgönguáætlun ESB (CEF – Connecting Europe Facility) sem var í gildi frá 2014-2021, undir formerkjunum Better Internet. Markmið áætlunarinnar var að stuðla að öruggri notkun nets og annarra nýmiðla meðal barna og unglinga, m.a. með því að vinna gegn ólöglegu og óæskilegu efni og stuðla að vitundarvakningu um örugga netnotkun í samfélaginu.

Áætluninni er skipt í fjórar meginaðgerðir:

- Vernd barna gegn ólöglegu eða meiðandi efni á netinu
- Aðgerðir gegn óæskilegu og meiðandi efni á netinu
- Hvatningu til öruggara netumhverfis
- Vakningarátak um jákvæða og örugga netnotkun

Innan áætlunarinnar hafa verið sett af stað verkefni í 31 Evrópulandi. Verkefnin eru hluti af evrópsku samstarfsneti sem kallast INSAFE (www.saferinternet.org og www.betterinternetforkids.eu) og er samhæft af evrópska skólanetinu European Schoolnet (www.eun.org).

4.2. SAFT VERKEFNIÐ Á ÍSLANDI

Heimili og skóli – landssamtök foreldra, hafa rekið vakningarátak um örugga netnotkun á Íslandi síðan í október 2004. Verkefnið hefur frá upphafi gengið undir nafninu Samfélag, fjölskylda og tækni, skammstafað SAFT.

Markmið SAFT er að reka vakningarátak um örugga og jákvæða notkun nets og annarra nýmiðla meðal barna og unglinga, foreldra, kennara, upplýsingatækniiðnaðar, fjölmiðla og stjórnvalda. Viðfangsefni verkefnisins snúa að því að fræða og styðja börn og foreldra í að njóta netsins og nýrra miðla á jákvæðan og öruggan hátt.

Sérstök verkefnisstjórn átaksins er skipuð fulltrúum frá: ráðuneytum mennta- og menningarmála, samgöngu- og sveitarstjórna og félagsmála, Háskóla Íslands, Barnaheill, Fjölmiðlanefnd, Ríkislögreglustjóra, Rauða krossi Íslands, Persónuvernd auk verkefnisstjóra SAFT. Í baklandi verkefnisins sitja fulltrúar frá ýmsum hagsmunaaðilum, meðal annars frá: stjórnvöldum, úr viðskiptalífinu, frá rannsóknaraðilum og menntunar- og forvarnaraðilum.

4.3. FRAMKVÆMD VERKEFNIS

Árið 2022 stóð SAFT fyrir ýmsum viðburðum, gaf út fræðsluefni fyrir börn og fullorðna og tók þátt í fjölda verkefna þar sem jákvæð notkun netsins og annarra nýmiðla var til umfjöllunar.

4.4. FRÆÐSLUERINDI

Fjölmörg fræðsluerindi voru haldin á árinu um land allt fyrir nemendur, foreldra, kennara og annað fagfólk. Boðið var upp á erindi fyrir leik-, grunn- og framhaldsskóla. Mikil eftirspurn var af vettvangi af allskonar fræðsluerindum en sérstaklega SAFT netöryggisfræðslu fyrir nemendur og foreldra. Fjöldi erinda og fræðsla fór vel yfir 100 á árinu og var haustið þétt bókað í SAFT fræðslu víða um land og þörfin mikil fyrir frekari fræðslu fyrir foreldra, nemendur og starfsfólk skóla.

4.5. VEFSÍÐUR OG SAMFÉLAGSMIÐLAR

Heimasíða verkefnisins er http://saft.is SAFT er líka með Facebook, Instagram og Twitter-síðu, Youtube-rás og hlaðvarp.

4.6. ALÞJÓÐLEGI NETÖRYGGISDAGURINN

Alþjóðlegi netöryggisdagurinn var haldinn hátíðlegur 8. febrúar 2022. Þemað var „Sameinumst um að gera netið betra!" og yfir 200 þjóðir stóðu fyrir skipulagðri dagskrá þennan dag. Í tilefni dagsins fór fram kynning á nýju námsefni, kynning á nýjum fyrirlestri frá KPMG um netöryggi ætlaður 1-4. bekk, nýr námsefnisvefur kynntur og margt fleira með það að markmiði að gera netið betra.

4.7. ÁBENDINGAHNAPPUR

Haldið var áfram að kynna ábendingahnapp um ólöglegt og óviðeigandi efni á netinu. Ábendingahnappurinn er starfræktur í samstarfi SAFT en Barnaheill - Save the Children á Íslandi og embættis Ríkislögreglustjóra halda utan um verkefnið.

4.8. TUMI - TENGSLANET UM MIÐLALÆSI

SAFT var virkur þátttakandi í TUMA tengslanetinu en það er samstarfsvettvangur fjölmargra aðila um eflingu miðlalæsis í íslensku samfélagi. Stór hluti samstarfsins fór í að undirbúa fyrstu miðlalæsisvikuna hér á landi sem var haldin hátíðleg í byrjun árs 2023 en stærsti hluti undirbúningsins fór fram árið 2022. Meðal annars voru gefin út myndbönd og veglegt málþing var haldið.

4.9. MENNTAFLÉTTA UM STAFRÆNA BORGARAVITUND

Fulltrúi SAFT var í samstarfshópi um námskeið á vegum Menntafléttunar um stafræna borgaravitund. Námskeiðið var ætlað kennurum og öðru fagfólki sem starfa á vettvangi við að fræða nemendur sína um stafræna borgaravitund og ábyrga netnotkun.

4.10. UNGMENNARÁÐ SAFT

Ungmennaráð SAFT hefur starfað frá árinu 2009 og samanstendur af ungmennum á aldrinum 14-17 ára sem koma víðs vegar af landinu. Ráðið kemur að hugmyndavinnu SAFT um hvernig kenna megi ánægjulega og örugga netnotkun í skólum landsins, vinnur að hönnun kennsluefnis, er ráðgefandi um framkvæmd herferða og gefur álit sitt á fræðsluefni sem samtökin gefa út, auk þess sem meðlimir ráðsins taka þátt í ýmsum viðburðum og málþingum er varða netið. UngSAFT gerðist áheyrnarmeðlimur í Landssambandi ungmennafélaga á árinu.

Tveir fulltrúar UngSAFT fóru til Brussel á BIK Youth ráðstefnuna seint á síðasta ári í fylgd með sérfræðingum SAFT. Ungmennin á ráðstefnunni ályktuðu að þau ætluðu að gera netið að betri og öruggari stað fyrir ungmenni, hvort sem þau fá hjálp frá fullorðnum eða ekki.

4.11. STAFRÆN BORGARAVITUND - KENNARARKÖNNUN

SAFT stóð fyrir könnnun síðastliðið haust þar sem kennarar á Íslandi voru spurðir um hvernig og hvaða námsefni þeir vilja þannig að þeir geti betur frætt nemendur sína um stafræna borgaravitund og jákvæða nethegðun. Niðurstöður könnunarinnar munu hjálpa til þegar kemur að því að þróa nýtt námsefni.

4.12. STAFRÆNIR FORELDRAFUNDIR

Í lok árs tók SAFT þátt í tveimur stafrænum foreldrafundum þar sem rætt var um mikilvægi þess að fræða börn um jákvæða nethegðun. Fundirnir voru haldnir af Fróðum foreldrum og Ríkislögreglustjóra. Mörg þúsund manns sáu fundina í beinni útsendingu eða í upptöku eftir fundina.

4.13. SNJALLVAGNINN - STAFRÆN BORGARAVITUND BARNA

Á árinu var unnið í samstarfi við önnur Norðurlönd, Insight og Huawei var farið í þýðingu og aðlögun af Belgísku kennsluefni (SmartBus) þar sem markmiðið er að efla stafræna borgaravitund nemenda á unglingastigi. Í aðdraganda verkefnisins stóðu Norðurlöndin fyrir könnun meðal nemenda á unglingastigi, en niðurstöður könnunar sem voru birtar snemma árs 2021, voru notaðar til að móta efnistök fræðslunnar.

4.14. ELDRI KENNIR YNGRI - JAFNINGJAFRÆÐSLA

Samtök sveitarfélaga á höfuðborgarsvæðinu (SSH) og Heimili og skóli /SAFT taka höndum saman um að efla jafningjafræðslu um jákvæða og ábyrga netnotkun meðal grunnskólanema. Leitað var til Grunnskóla Seltjarnarness til að vera með okkur í þessu tilraunaverkefni. Samstarfið gekk mjög vel og í vormánuðum fóru sérfræðingar SAFT vikulegar heimsóknir til að fræða unglinga í skólanum um jákvæða og ábyrga netnotkun og hjálpa þeim að setja upp kynningar fyrir miðstigsnemendur skólans. Verkefnið var unnið í nánu samstarfi við kennara og skólastjórnendur.

Verkefnið gekk vonum framar og hefur Grunnskóli Seltjarnarness framkvæmt verkefnið aftur á eigin vegum og verður það vonandi fastur liður í starfi skólans. Markmiðið í framhaldinu að gefa út leiðbeiningar fyrir skóla sem eru áhugasamir um að taka upp verkefnið.

5. ÚTGEFIÐ EFNI, DREIFING OG VEFSÍÐA

5.1. FORELDRASÁTTMÁLI, HANDBÆKUR OG BÆKLINGAR

Foreldrasáttmálinn er vinsælt og sniðugt verkfæri til að stuðla að umræðum foreldra og samtakamætti þeirra. Á heimasíðu samtakanna eru kynningarglærur fyrir Foreldrasáttmála sem auðvelda fulltrúum foreldra kynningu og fyrirlögn sáttmálans. Einnig hefur verið mikill áhugi á sáttmálanum erlendis frá og var hann því þýddur á ensku fyrir alla aldurshópa og er einnig til á pólsku. Samtökin hafa um árabil dreift handbókum um foreldrasamstarf á rafrænu formi til foreldrafélaga og skóla á öllum skólastigum og bæklingum um starfsemi foreldrafélaga, foreldraráða og skólaráða (Virkir foreldrar – betri leik-, grunn- og framhaldsskóli).

5.2. NETSÁTTMÁLI

Unnið er að gerð einskonar nettsáttmála sem svipar til foreldrasáttmálans með það að markmiði að stuðla að frekara samstarfi og efla samtakamátt foreldra er varðar heilbrigða og uppbyggjandi netnotkun barna og ungmenna. Hlutverk foreldra er gríðarlega mikilvægt m.t.t. forvarna varðandi netnotkun og stafræna borgarvitund. Sáttmáli/nettsáttmáli kemur til með að styrkja foreldra enn frekar sem og að skapa tækifæri til umræðu á meðal foreldra sem og á milli foreldra og barna um hvernig er best að fóta sig á þessum vettvangi.

5.3. LÆSISSÁTTMÁLI

Sáttmálanum svipar til Foreldrasáttmála Heimilis og skóla en hann inniheldur sex atriði um lestur og læsi sem rædd eru á fundi bekkjarforeldra með umsjónarkennara og ítarefni dreift. Umræðurnar eru síðan rammaðar inn með undirskrift sáttmálans á táknrænan hátt og hann hengdur upp í skólastofu nemenda. Auk sáttmála og ítarefnis eru til bókamerki, kvittanahefti og ískápsseglar sem tengjast verkefninu sem kom fyrst út árið 2016.

5.4. TÍMARIT HEIMILIS OG SKÓLA

Árið 2022 var ákveðið að hætta að gefa út tímarit samtakanna í pappírsformi en þess í stað að gefa út veftímarit sem væri lifandi. Veftímaritið var opnað formlega í 30 ára afmælisveislu Heimilis og skóla. Veftímaritið fékk nafnið Farsælir foreldrar – Veftímarit Heimilis og skóla. Slóðin á veftímaritið er https://www. farsaelir.is

5.5. HLAÐVARP HEIMILIS OG SKÓLA/SAFT - ÞAÐ ÞARF ÞORP

Farið var af stað með hlaðvarp til að auka þjónustu Heimilis og skóla enn frekar við að miðla fræðslu og málefnum líðandi stundar. Viðtökurnar hafa verið mjög góðar og fjölmargir aðilar sem vinna að velferð barna og ungmenna með einum eða öðrum hætti hafa komið og miðlað þekkingu sinni og viðhorfum. Hlaðvarpið er öflugur miðill og gefur okkur fjölmörg tækifæri til að nálgast betur þá sem sækja þjónustu okkar sem og að miðla þekkingu sérfræðinga á ólíkum málefnum.

5.6. HEIMASÍÐA OG SAMFÉLAGSMIÐLAR

Á heimasíðu samtakanna, http://heimiliogskoli.is, er að finna upplýsingar um hlutverk og skyldur foreldra, réttindi og annað efni sem tengist foreldrasamstarfi. Heimili og skóli eru með Facebook-síðu sem opnuð var haustið 2009 og Youtube-rás. Samtökin hafa nú 6.073 fylgjendur á Facebook.

SAFT er með eigin síðu, http://saft.is og aðgang að helstu samfélagsmiðlum s.s. Facebook og Youtube. Auk þessa sjáum við um Facebook-síðurnar neteinelti.is og Ekkert hatur – orðum fylgir ábyrgð.

Heimasíða Heimili og skóla, og heimasíða SAFT hafa verið verulega endurbættar undanfarið ár. Væntum við þess að við þessar breytingar komum við til með sjá að aukna notkun á heimasíðunni með bættu aðgengi notenda að fræðsluefni og upplýsingum sem þar má finna.

6. SAMSTARF INNANLANDS

Heimili og skóli – landssamtök foreldra voru í samstarfi við ýmsa aðila á starfsárinu, fulltrúar samtakanna áttu sæti í fjölmörgum nefndum og vinnuhópum og komu að fjölbreyttum verkefnum. Sum eru í eðli sínu forvarnaverkefni en önnur lúta að hagsmunamálum foreldra og barna sem og samstarfi heimila og skóla.

6.1. SAMANTEKT VINNUHÓPA OG NEFNDA

Fulltrúar frá Heimili og skóla eru í eftirfarandi samstarfshópum, verkefnum og nefndum.

- Samráðshópur mennta- og barnamálaráðherra með helstu lykilaðilum á leik- og grunnskólastigi.
- Samstarfshópur vegna viðbótarskýrslu til Barnaréttarnefndar Sameinuðu þjóðanna.
- Velferðarvaktin. Félags- og vinnumarkaðsráðuneytið.
- Náum áttum er fræðslu- og forvarnahópur sem skipuleggur mánaðarlega morgunverðarfundi um ýmis mál er varða forvarnir og velferð.
- SAMAN-hópurinn vinnur að forvörnum í tengslum við atburði þar sem líklegt er að aukning verði á neyslu vímuefna meðal ungmenna og sendir jákvæð og uppbyggjandi skilaboð til foreldra.
- TUMI tengslanet um upplýsinga- og miðlalæsi á Íslandi. Hlutverk tengslanetsins er að auðvelda upplýsingaskipti milli þeirra aðila sem vinna að upplýsinga- og miðlalæsi á Íslandi og greiða fyrir samstarfi meðlima.
- Forvarnardagurinn 2022. Dagurinn var haldinn í fyrsta sinn árið 2006 og hefur síðan þá verið haldinn á hverju ári í október. Heimili og skóli er með fulltrúa í hóp þeirra sem að deginum standa en það eru: Embætti landlæknis í samstarfi við embætti forseta Íslands, Reykjavíkurborg, Íþrótta- og Ólympíusamband Íslands, Skátana, Ungmennafélag Íslands, Rannsóknir og greiningu, Samband íslenskra sveitarfélaga, Samstarf félagasamtaka í forvörnum, Samfés og Heimili og skóla.

- Heimili og skóli taka þátt í alþjóðlega verkefninu Göngum í skólann. Samstarfsaðilar verkefnisins eru: Embætti landlæknis, Heimili og skóli, Umferðarstofa, Ríkislögreglustjóri, mennta- og menningarmálaráðuneyti, Slysavarnafélagið Landsbjörg og Íþrótta- og ólympíusamband Íslands.
- Heimili og skóli eiga aðild að Röddum, samtökum um vandaðan upplestur og framsögn, sem stofnuð voru til að skipuleggja Stóru upplestrarkeppnina í 7. bekk og/eða önnur verkefni sem þjóna sömu markmiðum.
- Dagur leikskólans. Samstarfsverkefni Félags leikskólakennara, Félags stjórnenda leikskóla, mennta- og menningarmálaráðuneytis, Sambands íslenskra sveitarfélaga og Heimilis og skóla – landssamtaka foreldra.
- Starfshópur mennta- og barnamálaráðuneytis sem gera skal tillögur að leiðbeiningum fyrir starfsfólk og stjórnendur grunnskóla um viðbrögð við atvikum sem upp kunna að koma í skólastarfi.
- RANNUM – rannsóknarstofa í upplýsingatækni og miðlun.
- Dómnefnd í smásagnasamkeppni KÍ og Heimilis og skóla.
- Ráðgjafanefnd Menntamálastofnunar. Verkefni nefndarinnar er að vera forstjóra til ráðgjafar um langtímastefnumótun um starfsemi stofnunarinnar.
- Heimili og skóli eiga víðtækt samstarf við þriðja geirann og eru hluti af Almannaheill – samtökum þriðja geirans.
- Starfshópur um endurskoðun 16. kafla aðalnámskrár grunnskóla. Mennta- og barnamálaráðuneyti.
- Samráðshópur helstu hagsmunaaðila um framkvæmd og fyrirkomulag nýs matsferils. Menntamálstofnun.
- Forvarnar og geðræktarhópur SSH – Samtök sveitarfélaga á höfuðborgarsvæðinu.

7. ERLENT SAMSTARF

7.1. NOKO - NORDISK KOMITTÉ

Heimili og skóli eru í norrænu samstarfi NOKO, Nordisk Komitté, með foreldrasamtökum í Danmörku, Finnlandi, Noregi og Svíþjóð. Markmiðið með samstarfinu er að aðildarfélög deili skoðunum, reynslu og rituðu efni auk þess sem sameiginlegar ákvarðanir og ályktanir auka vægi hverra samtaka heima fyrir. Einnig er haldin ráðstefna annað hvert ár. Finnsku foreldrasamtökin Suomen Vanhempainliitto bættust í hóp samstarfsaðila NOKO í apríl 2019 en fyrir voru finnsku foreldrasamtökin Hem och skola sem eru foreldrasamtök sænskumælandi Finna ásamt foreldrasamtökum hinna Norðurlandanna. Ísland fór með með formennsku í NOKO og var tímabilið framlengt þar sem ekki reyndist unnt að halda áætlaða NOKO ráðstefnu hér á landi í september 2020 eins og áætlað var en þar áttu að fara fram formannaskipti. Ráðstefnunni var frestað til haustsins 2022 og var haldin þá í Hveragerði á sama tíma og samtökin voru 30 ára þann 17. september.

Vegna farsóttarinnar féllu öll ferðalög og staðbundnir fundir niður í upphafi árs en haldinn var fjarfundur á Zoom í febrúar og svo stjórnarfundur í september 2022 á ráðstefnunni í Hveragerði og þar tók Danmörk við formennsku.

Nánari upplýsingar er að finna á vefsvæði NOKO: http://noko.hemochskola.webbhuset.fi/start/.

7.2. NABO - NORRÆNT SAMSTARF GEGN EINELTI

Árið 2018 hófst formlega norrænt samstarf gegn einelti en FRIENDS International Center Against Bullying í Svíþjóð (Stiftelsen Friends) hafði í nokkurn tíma verið í sambandi við ýmsa hagsmunaaðila á Norðurlöndunum í því augnamiði að skapa sameiginlegar vettvang til að deila þekkingu og vinna gegn einelti. Heimili og skóli hefur verið virkur þátttakandi í starfinu og m.a. sótt fundi og ráðstefnu World Anti-Bullying Forum sem haldin er annað hvert ár.

7.3. SAMSTARFSVERKEFNI - PÓLLAND

Heimili og skóli er aðili að verkefni styrktu af EEA (Evrópska efnahagssvæðið), verkefninu er stýrt af samtökum í Póllandi, House of skills, Empowering Children Foundation og Polish Safer Internet Centre. Undirbúningur fyrir verkefnið hófst síðla árs 2021 en formlega fór það af stað í upphafi árs 2022 og á að vera lokið í lok árs 2023. Markmið verkefnisins er að útbúa kennsluefni, greiningartæki og gagnvirkt efni til að bregðast við og koma í veg fyrir andlega erfiðleika og félagslega vanvirkni hjá börnum og ungmennum sem rekja má til neikvæðrar tölvu/netnotkunar. Verkefnið m.v. tvo aldurshópa 6-10 ára og 11-15 ára. Efninu verður dreift til aðila er koma að velferð barna með ólíkum hætti. Í Póllandi er markmiðið að efnið nái til um 600 barna og 960 foreldra auk þess sem um 200.000 kennarar fái efnið og má ætla að a.m.k. 10.000 kennarar í Póllandi komi til með að nýta sér efnið með markvissum hætti. Með sama hætti verður unnið að dreifingu hér á landi og í samstarfi við hagaðila.

SAFT VAR MEÐ ERINDI Á RÁÐSTEFNU Í PÓLLANDI ÁRIÐ 2022

SVIPMYNDIR FRÁ 30 ÁRA AFMÆLI HEIMILIS OG SKÓLA 2022

8. LOKAORÐ

Á þessum tímamótum, þegar við gerum upp starfsárið 2022 upp, þá má með sanni segja að árið hafi verið mjög viðburðarríkt og verkefni Heimili og skóla að sama skapi mörg og margvísileg á 30 ára afmælisári samtakanna. Á árinu var skólasamfélagið, foreldrar og nemendur að máta sig að nýju við veruleikann að loknum heimsfaraldri. Heimsfaraldurinn hafði gífurleg áhrif til hins verra á allt foreldrastarf í landinu og unnu samtökin ötullega að því að styðja við bakið á foreldrum og skólasamfélagið með fyrirlestrum um allt land, útgáfu efnis og símaráðgjöf.

Saft verkefnið var á fullu allt árið og stóðu samtökin fyrir rúmlega 100 fyrirlestrum á árinu. Í lok ársins var ljóst að ekki fengist áframhaldandi styrkur frá Evrópusambandinu til SAFT verkefnisins og því ljóst að bregðast þurfti hratt við og tryggja áframhaldandi fjármögnun á þessu mikilvæga verkefni. Í lok ársins náðist að tryggja fjármagn til SAFT verkefnisins með aðkomu mennta- og barnamálaráðuneytisins. Ekki liggur fyrir hver aðkoma Heimilis og skóla verður að SAFT verkefninu í framtíðinni en mótun framtíðarstefnu um verkefnið er í vinnslu í ráðuneytinu með virkri aðkomu samtakanna.

Öflugt og gott samstarf heimila og skóla er forsenda heilbrigðs skólastarf í landinu. Heimili og skóli leggur mikla áherslu á gott samstarf við alla þá sem koma að skólastarfinu; skólastjórnendur, kennara, foreldra, nemendur og sveitarfélög. Í anda þess var í ársbyrjun 2023 gerður samningur við mennta- og barnamálaráðuneytið um aðkomu samtakanna að endurreisn foreldrastarfs í landinu. Sá samningur er sá umfangsmesti, sem samtökin hafa gert fram til þessa og undirstrikar hann mikilvægi samtaka Heimilis og skóla í þeirri vegferð sem framundan er.

Að lokum vil ég þakka öllum velunnurum samtakanna og stjórn fyrir gott og gefandi samstarf. Starfsmönnum Heimilis og skóla vil ég færa sérstakar þakkir fyrir óeigingjarnt starf og einstaklega jákvætt og uppbyggjandi hugafar gagnvart öllum þeim áskorunum sem við höfum staðið frammi fyrir á árinu.

Þorvar Hafsteinsson
Formaður Heimilis og skóla

ÞORVAR HAFSTEINSSON
FORMAÐUR HEIMILIS OG SKÓLA

VIÐAUKI: LÖG HEIMILIS OG SKÓLA - LANDSSAMTAKA FORELDRA

Nafn og aðsetur

1. gr. Samtökin heita Heimili og skóli, landssamtök foreldra. Aðsetur samtakanna er í Reykjavík. Félagið starfar samkvæmt lögum nr.110/2021 um félög til almannaheilla.

Tilgangur, markmið og leiðir

2.gr. Hlutverk samtakanna er að efla foreldra í uppeldishlutverki sínu og veita þeim stuðning og hvatningu til virkrar þátttöku í skólasamfélaginu. Markmiðum sínum hyggjast samtökin ná með því meðal annars:

- að beita sér fyrir því að sjónarmið foreldra og barna séu virt þegar reglur eru settar og ákvarðanir teknar sem varða skóla-, uppeldis- og fjölskyldumál og að foreldrar sem slíkir eigi fulltrúa hvarvetna þar sem um þau mál er fjallað,
- að stuðla að og sjá um ein og/eða í samvinnu við aðra fræðslu-, ráðgjafar-, útgáfu og rannsóknarstarfsemi sem stuðlar að auknum áhuga, ábyrgð og áhrifum foreldra á skóla-, uppeldis- og fjölskyldumálum,
- að byggja upp og treysta samstarf og tengsl heimila og skóla svo og foreldra innbyrðis,
- að stuðla að umbótum á sviði skóla-, uppeldis- og fjölskyldumála og vekja athygli á því sem vel er gert, m.a. með því að veita viðurkenningar fyrir góð störf,
- að hafa samstarf við önnur samtök og félög innanlands og utan sem starfa í sama eða sambærilegum tilgangi

Aðild

3. gr. Fullgildir félagar að samtökunum eru þeir einstaklingar og aðal- og varafulltrúar hvers svæðaráðs í fulltrúaráðinu sem greiða félagsgjald. Foreldrafélög, foreldraráð, skólar og aðrir geta einnig óskað eftir aðild að samtökunum en hafa ekki atkvæðisrétt á aðalfundi.

Stjórnskipulag

4.gr. Samtökin eru óháð stjórnvöldum, trúfélögum og stjórnmálaflokkum. Aðalfundur fer með æðsta vald í málefnum samtakanna. Hann skal halda árlega á tímabilinu 1. mars til 31. maí. Fundurinn skal auglýstur með 10 daga fyrirvara á heimasíðu samtakanna og samfélagsmiðlum þeirra.

Aðalfundur er löglegur ef löglega er til hans boðað. Rétt til setu og atkvæðis á aðalfundi samtakanna eiga allir aðilar sem hafa staðið skil á félagsgjaldi yfirstandandi fjárhagsárs skv. 3. gr. Einfaldur meirihluti atkvæða ræður úrslitum í atkvæðagreiðslu, nema um breytingar á lögum þessum, sbr. 9. gr.

Dagskrá aðalfundar skal vera:

a) Kosning fundarstjóra og fundarritara
b) Skýrsla stjórnar um störf og starfsemi samtakanna lögð fram til umræðu og samþykktar
c) Endurskoðaðir ársreikningar lagðir fram
d) Kosning í stjórn samtakanna
e) Kosning tveggja skoðunarmanna og tveggja til vara
f) Önnur mál

Heimilt er að breyta röð dagskrárliða á aðalfundi.

Stjórn

5. gr. Stjórn samtakanna skipa sjö einstaklingar þar með talinn formaður auk eins varamanns. Annað hvert ár eru á aðalfundi kosnir þrír stjórnarmenn til tveggja ára í senn og tveir hitt árið. Það ár kýs fulltrúaráð samtakanna einn stjórnarmann til tveggja ára. Formaður skal kosinn sérstaklega en aðrir stjórnarmenn í einu lagi. Ár hvert skal kjósa einn varamenn til eins árs. Stjórn skiptir með sér verkum á fyrsta fundi eftir aðalfund og kýs varaformann og ritara.
Kjörgengir til stjórnarkjörs eru þeir sem eru félagar í samtökunum þegar kosning fer fram. Formaður skal ekki sitja lengur en tvö kjörtímabil í senn eða fjögur ár. Í umboði aðalfundar er hlutverk stjórnar að sjá til þess að samtökunum sé stýrt í samræmi við þessi lög, marka stefnu samtakanna, hafa eftirlit með rekstri þeirra og annast ráðningu framkvæmdastjóra. Stjórn kemur saman eigi sjaldnar en sex sinnum á ári og oftar ef þurfa þykir. Stjórn skal halda gerðabók þar sem bókuð eru öll mál sem tekin eru fyrir og afgreiðsla þeirra.

6.gr. Stjórn ræður framkvæmdastjóra samtakanna. Framkvæmdastjóri annast daglegan rekstur samtakanna, skrifstofu þeirra og önnur þau verkefni sem stjórn felur honum.

7.gr. Svæðasamtök foreldra tilnefna fulltrúa þeirra svæðasamtaka foreldra, foreldrafélaga og foreldraráða sem eru félagar að samtökunum, til setu í fulltrúaráði samtakanna. Samtökin halda fund með fulltrúaráði að lágmarki tvisvar á ári. Fulltrúaráð er vettvangur foreldra og Heimilis og skóla til samráðs og samvinnu. Fulltrúaráð fjallar um eflingu foreldrastarfs, skólastefnu yfirvalda og velferð skólabarna. Þannig leitast landssamtökin við að efla tengsl við aðildarfélög víða um land og auka samskipti foreldra sín á milli og við stjórn samtakanna með það að markmiði að hvetja til virkari þátttöku foreldra í starfseminni.

Fjármál

8 gr. Tekjur samtakanna eru:
1. Félagsgjöld.
2. Styrkir.
3. Önnur fjáröflun.

Reikningstímabil og fjárhagsár samtakanna er frá 1. janúar til 31. desember ár hvert. Reikningar félagsins skulu fullgerðir svo fljótt sem unnt er og liggi frammi einni viku fyrir aðalfund til athugunar fyrir félagsmenn. Reikningar skulu endurskoðaðir af löggiltum endurskoðanda samkvæmt ákvörðun stjórnar, ásamt því að verra kannaðir af kjörnum skoðunarmönnum.
Stjórn samtakanna ákveður upphæð félagsgjalds. Samtökunum er heimilt að taka við styrkjum frá opinberum aðilum og öðrum sem vilja styðja þau.

Lagabreytingar

9. gr. Lögum þessum má aðeins breyta á aðalfundi samtakanna enda fái breytingartillaga 2/3 hluta greiddra atkvæða. Tillögur að breytingum þurfa að berast stjórn samtakanna ekki síðar en 10 dögum fyrir auglýstan aðalfund. Tillögur til breytinga á lögum þessum, sem stjórn samtakanna hyggst leggja fram, skal kynna um leið og boðað er til aðalfundar.
10. gr.Þar sem ákvæði þessara samþykkta segja ekki til um hvernig með skuli farið skal hlíta ákvæðum laga nr. 110/2021 umfélög til almannaheilla, svo og öðrum lagaákvæðum er við geta átt.
Lög með breytingum frá aðalfundi haldin þann 25. maí 2022.

Heimili og skóli
Landssamtök foreldra

SKEIFUNNI 19, 108 REYKJAVÍK
SÍMI: 516-0100, HEIMILIOGSKOLI@HEIMILIOGSKOLI.IS